

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK ārkārtas sanāksmē Krievijas embargo pret augļiem un dārzeņiem

8. augustā 2014. Brisele

Izskatāmie jautājumi:

1. Viedokļu un informācijas apmaiņa par notikumiem kaulēņu un Polijas augļu tirgū: Tirgus prognozes (ražošana, cenas, patēriņa tendences ārējā tirdzniecība) un problēmas;
2. Krievijas embargo pārtikas preču importam no ES.

Kopsavilkums un ieteikumi par būtiskākajiem jautājumiem

Eiropas Savienības augļu un dārzeņu eksports uz Krieviju ir 2,2 milj. tonnu. Kopējais eksports uz trešajām valstīm ir 5,8 milj. tonnu, kas sastāda ne tikai 2% no kopējā ES saražoto produktu apjoma, bet ir arī 39% no kopējā ES eksporta. Uz Krieviju eksportēto augļu un dārzeņu vērtība ir 1,8 mljrd. EUR.

Šosezon daudzās ES dalībvalstīs ir rekordlaba augļu un dārzeņu raža un pēdējā mēneša laikā, piemēram, Nīderlande ir palielinājusi savu eksportu uz Krieviju no 10 līdz 40%. Eiropas Komisija (EK) gan uzsvēra, ka kaulēņa krīze, kas bija viens no šīs tikšanās sarunu tematiem, nav tieši saistīta ar Krievijas tirgus aizvēršanu, bet COPA-COGECA šādu apgalvojumu noraidīja.

Tikšanās komisijā:

Polijas delegācija uz tikšanos bija ieradusies iepriekšējā dienā un notika sarunas par āboliem – krīzes situācija vērsās daudz plašāk nekā plānots. Kad Krievija aizvēra savu tirgu Polijas produktiem, Polija, ātri noreāģējot, papildīja gan Nīderlandes, gan apkārtējo valstu tirgus un brīdī, kad ir apturēti produkti no visas ES, tad tirdzniecība praktiski ir apstājusies, jo nevar pārdot ne vietējos, ne ievestos augļus un dārzeņus. Zemnieki, mēģinot kaut ko pārdot, pazemina cenas dienu no dienas. Tirgotāji šo situāciju izmanto negodīgi, gaidot zemāko cenu piedāvājumu, bet precī tāpat nepaņemot. Pārdošanas cena samazināta netiek.

Dalībvalstis, kas piedalījās diskusijā, uzsvēra pamatproblēmas, kas jau ir izveidojušās dažas dienas pēc Krievijas embargo – cenas gan augļiem, gan dārzeņiem dramatiski samazinās un tirgus ir pilnībā apstājies. Cieš gan valstis, kam ir tiešais eksports uz Krieviju (piemēram, Polija, kam 2/3 eksporta iet uz Krieviju), gan arī tās, kuras eksportē mazāk, bet jau netieši ir ievilkta krīzē, kā, piemēram, pierobežas valstis, kurās ir apstājušās neizvestās kravas un tiek meklēts, kur tās par velti izkraut (Latvijā, Lietuvā un Igaunijā), kā arī tiek ievesta prece par dempinga cenām.

EK uzsvēra, ka tikšanās organizēta, pirmkārt, lai noskaidrotu galvenos ietekmētos produktus, eksporta apjomus. Otrkārt, potenciālās ietekmes, ietekmēto sektoru un tirgus daļas analizēšanai. EK diskusiju gaitā apsoltīja, ka kompensācijas tiks izmaksātas, jo tiek veidots

krīžu uzkrājums. Vienlaikus tika norādīts, ka nedrīkst vilcināties un jāstrādā pie likumdošanas piemērošanas, lai atbalsta maksājumi tiktu izmaksāti pamatoti.

Nīderlande ierosināja iekļaut krīzes atbalsta aprēķinos ne tikai nenovāktu vai no tirgus izņemto produktu daļu, bet arī neiestādītās siltumnīcu platības, kas paliks tukšas, ja nebūs realizācijas tirgus.

Dalībvalstu uzdevums ir operatīvi sniegt datus un vismaz reizi nedēļā ziņot par situācijas attīstību un izmaiņām. Pirmie ziņojumi ir jā sagatavo līdz trešdienai, lai ceturtdien, 14. augustā, kad būs nākošā sanāksme jau skaidri varētu definēt mērķus un līdzekļus kā strādājam. Klātesošās dalībvalstis nosauca produktus, kurus tās gribētu redzēt krīzes atbalsta programmā. Latvija nosauca tomātus, sīpolus, kāpostus un burkānus, lai gan šobrīd kritiska pārprodukcija ir ziedkāpostiem un kabačiem, bet ņemot vērā, ka kopējās platības nav lielas, tad varam veikt tikai zudumu aprēķinus. Dalībnieki diskutēja par kartupeļiem, bet līdz šim tiem nav strādājušas atbalsta shēmas un tas varētu būt problemātiski.

Polija nosauca papriku, tomātus un ābolus. Itālijai, Spānijai un Portugālei šobrīd problemātiski ir kauleņaugļi.

Kopsavilkums par darbībām:

1. Katrai valstij jā dod iespēja nosargāt savu iekšējo tirgu.
2. Vienlaicīgi jāmeklē jauni noieta tirgi, sniedzot atbalstu arī reklāmām, tirdzniecības misijām, veicināšanas pasākumiem:
 - Jāizvērtē budžets un finanšu disciplīna;
 - Jāsaprot, ko darīs pārējās nozares, bet jau šobrīd EK uzsvēra, ka augļi un dārzeņi būs prioritārā nozare, jo tā ir visjutīgākā, jo raža drīz pēc novākšanas ir arī jārealizē;
 - Jāvērš uzmanība, kur tiks likti pārtikas atkritumi (nepārdotie dārzeņu daudzumi);
 - Sarunas ar mazumtirgotājiem, lai situācija netiktu pārvērsta par negodīgu iedzīvošanos un mākslīgu cenu pazemināšanu;
 - Ierosinājums no Latvijas, ka jāveicina ne tikai finanšu disciplīna, bet arī tirgus disciplīna un produktu grupām jānosaka dempinga cena, no kuras prece tiek izņemta no tirgus, nevis vēl samazināta cena; zemāko cenu nosaka pēc pēdējo 2-3 gadu vidējās cenas katram produktam šajā pašā periodā;
 - Pats būtiskākais uzturēt regulāru komunikāciju.

Edīte Strazdiņa

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS